

Σκιάθος: Μνημόνευσαν τον “άγιο των γραμμάτων”, Αλέξανδρο Παπαδιαμάντη

/ Επικαιρότητα

Η Ακολουθία των Μεγάλων Βασιλικών Ωρών των Θεοφανείων τελέστηκε εχθές, Παρασκευή, 3 Δεκεμβρίου 2025, στον Ιερό Ναό Γεννήσεως της Θεοτόκου Σκιάθου.

Μετά το πέρας του όρθρου και της ακολουθίας των Μεγάλων Βασιλικών Ωρών των Θεοφανείων, τιμήθηκε στον ενοριακό ναό λιτά η μνήμη του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη. Στο παρεκκλήσι του Οσίου Κυριακού όπου εναποτίθεται η κάρα του τελέστηκε επιμνημόσυνη δέηση, όπως κάθε χρόνο, τιμώντας έτσι τον “άγιο” των ελληνικών γραμμάτων που λογοζωγράφησε τις ομορφιές της Σκιάθου και αποτύπωσε τις χαρές και τους καημούς των απλοϊκών ανθρώπων.

Εχθές συμπληρώθηκαν 114 χρόνια από την ημέρα που έφυγε από τη ζωή, σε ηλικία 59 ετών, ένας από τους κορυφαίους Έλληνες λόγιους λογοτέχνες, ο Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης. Ο Παπαδιαμάντης γεννήθηκε στο νησί της Σκιάθου το 1851 από τον ιερέα π. Αδαμάντιο Εμμανουήλ και την Γκουλιώ Εμμανουήλ, το γένος Μωραΐτη, ενώ είχε άλλα 6 αδέρφια: 4 κορίτσια και δύο αγόρια. Ο Παπαδιαμάντης γαλουχήθηκε από μικρός με τα εκκλησιαστικά ζητήματα και τον Χριστιανισμό, διατηρώντας τη χριστιανική ιδιοσυγκρασία του μέχρι το τέλος της ζωής του.

“Τὴν χεῖρά σου τὴν ἄψαμένην, τὴν ἀκήρατον κορυφὴν τοῦ Δεσπότη....”

Ο Παπαδιαμάντης απεβίωσε τον Ιανουάριο του 1911, ύστερα από επιδείνωση της υγείας του. Η κηδεία του τελέστηκε μέσα στο πένθος όλων των απλών ανθρώπων του νησιού. Με την είδηση του θανάτου του, το πένθος έγινε πανελλήνιο. Έγιναν επίσημα μνημόσυνα στην Αθήνα, στην Πόλη, στην Αλεξάνδρεια και αλλού. Ορισμένοι ποιητές συνέθεσαν εγκωμιαστικά έργα (Μαλακάσης, Πορφύρας κ.ά.) και τα φιλολογικά περιοδικά της εποχής εξέδωσαν τιμητικά τεύχη, αφιερωμένα στη μνήμη του. Ο εκδοτικός οίκος Φέξη, λίγο αργότερα, άρχισε την έκδοση των έργων του, που έφτασαν τους έντεκα τόμους.

Στα 1924, ο Ελευθερουδάκης εξέδωσε τα Άπαντά του με αρκετά ανέκδοτα διηγήματα. Το 1925 πραγματοποιήθηκαν τα αποκαλυπτήρια της προτομής του στη Σκιάθο, ενώ στις εφημερίδες Ελεύθερον Βήμα και Πολιτεία δημοσιεύτηκαν τα τελευταία άγνωστα διηγήματά του. Το 1933 έγιναν ομιλίες μπροστά στην προτομή

του για το έργο του, με την παρουσία και συμμετοχή τετρακοσίων Γάλλων διανοούμενων που επισκέφθηκαν τη Σκιάθο, καθώς και εκατόν πενήντα Ελλήνων λογοτεχνών και άλλων θαυμαστών του. Διηγήματα του Παπαδιαμάντη άρχισαν να εκδίδονται στα γαλλικά και πολλοί Γάλλοι ελληνιστές ασχολήθηκαν πλατύτερα με το έργο του. Το 1936 ο Γιώργος Κατσιμπαλής ετοίμασε την πρώτη βιβλιογραφία του, ενώ ξεκίνησε από τους Έλληνες λογοτέχνες η συστηματική κριτική του έργου του, άλλοτε θετική και άλλοτε αρνητική. Αν και η βιβλιογραφία γύρω από τη ζωή του είναι τεράστια, τόσο σε έκταση όσο και σε ποικιλία, σοβαρά κριτικά άρθρα, τα οποία να απορρέουν από μια αντικειμενική μελέτη του έργου του, δεν υπάρχουν ως το 1935.

«Τὴν χεῖρα σου τὴν ἀψαμένην τὴν κορυφὴν τοῦ Δεσπότου...». Ἦταν το αγαπημένο εκκλησιαστικό τροπάριο του Παπαδιαμάντη και αυτό επέλεξε να εκτελέσει η βυζαντινή χορωδία στο φιλολογικό μνημόσυνο που έγινε στην Αθήνα τον Ιανουάριο του 1961 για τη συμπλήρωση 50 χρόνων από το θάνατό του. Εκείνη τη βραδιά, στην αίθουσα του “Παρνασσού” μίλησαν ο λογοτέχνης Γεώργιος Βαλέτας και ο Φώτης Κόντογλου για τη θρησκευτικότητα του «Αγίου» των ελληνικών Γραμμάτων. Εξάλλου, ψέλνοντας ακριβώς αυτόν τον υπέροχο ύμνο από τις Μεγάλες Ώρες των Θεοφανείων ξεψύχησε: “Τὴν χεῖρά σου τὴν ἀψαμένην, τὴν ἀκήρατον κορυφὴν τοῦ Δεσπότου, μεθ’ ἧς καὶ δακτύλῳ αὐτόν, ἡμῖν καθυπέδειξας, ἔπαρον ὑπὲρ ἡμῶν, Βαπτιστά, ὡς παρρησίαν ἔχων πολλήν· καὶ γὰρ μείζων τῶν Προφητῶν ἀπάντων, ὑπ’ αὐτοῦ μεμαρτύρησαι. Τοὺς ὀφθαλμοὺς σου πάλιν δέ, τοὺς τὸ Πανάγιον Πνεῦμα κατιδόντας, ὡς ἓν εἶδει περιστερᾶς κατελθόν, ἀναπέτασον πρὸς αὐτὸν Βαπτιστά, ἵλεων ἡμῖν ἀπεργασάμενος. Καὶ δεῦρο στῆθι μεθ’ ἡμῶν, ἐπισφραγίζων τὸν ὕμνον, καὶ προεξάρχων τῆς πανηγύρεως.”

Η κάρα του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη φυλάσσεται στον Ναό Γεννήσεως της Θεοτόκου Σκιάθου, ενώ ο τάφος του διατηρείται στο Κοιμητήριο του νησιού.

Φωτογραφίες: Otisimvenistinskiathonews.gr